

рішення; високим рівнем емоційної напруженості та виникненням стресових ситуацій; досить часто робота здійснюється у перевантаженому інформаційному полі або навпаки, за умов обмеженої кількості інформації.

Список використаних джерел

1. Гординя Н. Д. Формування професійної надійності фахівців управління повітряним рухом як актуальна проблема безпеки авіації / Н. Д. Гординя // Проблеми екстремальної та кризової психології. – 2014. – Вип. 15. – С. 49-58
2. Биковцев І.С. Безпека польотів та організація повітряного руху / І.С. Биковцев, В.С. Дем'янчук, В.О. Клименко, Е.В. Майкова та ін. – К.: ДП ОПР, 2009. – 424 с.
3. Людський фактор у системі організації повітряного руху / І.С. Биковцев, В.М. Гладков, В.С. Дем'янчук, В.О. Клименко та ін. – К.: ДП ОПР, 2009. – 440 с.
4. Овчаров В. Е. Человеческий фактор в авиационных происшествиях / В. Е. Овчаров – М.: Полиграф, 2005. – 80 с.
5. Харченко В.П. Автоматизація процесів професійного відбору авіаційного персоналу цивільної авіації / В.П. Харченко, Ю.В. Чинченко // Аерокосмічні системи моніторингу та керування. Вісник НАУ. – 2006. – № 2. – С. 30-37.

Біляшевич Т.

*студентка І курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.і.н, доцент, доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Ухач В.З.*

ПОВСТАНСЬКІ РЕСПУБЛІКИ У СТРУКТУРІ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ (ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

Важливою сторінкою в історії стала героїчна та самовіддана боротьба ОУН (особливо бандерівської організації. – Т.Б.) та УПА. Значення обох суб'єктів українського національно-визвольного руху 40-50-х років ХХ століття у відвоюванні української державності є чималим та заслуговує на глибоке вивчення.

Діяльності мережі запілля УПА науковці почали приділяти увагу лише в останні 10-15 років. Прикро, але доводиться констатувати, що історики держави і права не достатньо приділили уваги цій темі. З поміж науковців слід назвати: Р. Забілого, Г. Стародубець, В. Ковальчука, І. Патриляка, Ю. Киричука, І. Терлюка, Б. Тищика, В. Ухача [4].

У пропонованій науковій розвідці поставлено за мету проаналізувати окремі сегменти державотворчої діяльності Антонівецької та Колківської республік, бо саме вони стали найбільш досконалим зразком повстанського запілля, своєрідної «державами в державі».

Термінова потреба у створенні запілля УПА полягала у вирішенні «таких чисто мілітарних завдань, як організація військових відділів, їх озброєння, вишкіл, прохарчування та оборонні дії проти німецьких окупантів, більшовицьких партизанів і поляків, які з ними співпрацювали. В парі з цим виникло питання, як організувати різні сектори громадського життя на

звільнених від окупантів теренах, тобто йшлося про здійснення функції цивільної влади» [3, с. 266].

Уже весною 1943 року українські «республіки» охоплювали цілі селища. Важкопрохідні території Полісся і Волині з безліччю лісів, боліт, у більшості, служили їхньому місцю розташування. Між 1943-1944 роками в даному просторі цих територіальних утворень було кілька: Антонівецька, яка розташовувалася на Кременеччині, Колківська знаходилася на Луччині, «Січ» у Володимирщині, Скулинських лісах на Ковельщині та ін.

Унікальним явищем в історії національно-визвольної боротьби була Колківська республіка. Створено її навесні 1943 року у місті Колки, яке знаходилося близько Луцька. Приводом до створення стало вигнання повстанцями окупаційних нацистських військ та поліцаїв з довколишніх селищ. Цікаво зазначити, що «упівці» двічі боролися за дану територію - у березні та травні 1943 року. Перша спроба була невдалою через чисельну перевагу німецьких військ. Вже у травні під командуванням Миколи Ковтонюка (псевдо «Олег») три курені повстанців досягли поставленої цілі. Звільнивши територію навколо Колків УПА створила маленьку державу, на теренах якої зародилася та поширювалася українська влада.

В новоутвореній республіці населення, за підтримки націоналістичного підпілля, Головної Команди (далі - ГК) УПА, розбудували цивільну адміністрацію. Роман Шухевич був частим гостем містечка. Саме за його настановою доросле населення проходило військові вишколи для можливості оборони селища при нападі.

Колківська республіка набувала окремих ознак правової держави. У ній було все: госпіталі, аптеки, школи (які почали діяти з 15 вересня 1943 р.) та навіть революційний суд, очолюваний Тихоном Регещуком у 1943-1944 роках. Варто зазначити, що у цій маленькій «державі» панував порядок, який був досить рідкісним явищем в умовах війни.

Не можна не згадати про господарське життя у Колках. В республіці знаходилися кравецька і швейна майстерні, які забезпечували місцевих взуттям, білизною та одягом. Було відкрито пункти по переробці м'яса, молочарні, їдальні та млини. Значним досягненням було відновлення роботи електростанції. Цікаво зазначити, що на літо 1943, одним із основних завдань для керівництва новоутвореної «республіки» було збирання та збереження врожаю, що був ласим шматком для поляків, німців та червоних партизан. В результаті було прикріплено охорону УПА до селян, що молотили хліб.

Одним з пріоритетів у житті «повстанських республік» була військова справа. Про це свідчить наявність шкіл кіннотників, артилеристів та мінників, а також організовані на контрольованих ГК УПА курсах політосвіти.

Проте німецьким окупаційній владі не давала спокою така самостійність на окупованій ними території, тому вони прикладали максимум зусиль для її знищення. Починаючи з листопада 1943 року німці розпочали активний наступ. Згадує член юнацької групи УПА Леонід Мартинюк: «4 листопада, залучивши регулярні фронтові частини, артилерію, танки, авіацію, фашисти знищили Колківську республіку, спалили Колки, вбили більше 500 людей... Штаб повстанців було перенесено в Комарове. Серед повстанців були жертви...» [1, с. 320] Варто зазначити, що не лише німецькі окупанти ставили собі за мету

знищення республіки, а й польські боївки та червоні партизани, які прагнули використати суперечки з метою закріпитися у цих регіонах.

«Антонівецька республіка», що існувала впродовж року (весна 1943 - весна 1944 рр.) виступала впливовим суб'єктом національно-визвольного руху на теренах південної Волині, будучи координуючим центром військового, економічного, політичного життя регіону» [5, с. 2]. Весною 1943 року близько села Антонівці, у лісі, був закладений табір куреня «Крука», який в подальшому став могутньою базою повстанців.

Утворення в антонівецькому лісі стало ще одним прикладом «міні – держави», яка швидко розвивалася. Керівництво проводу в першу чергу сприяло розвитку галузей, що мали слугувати в боротьбі з ворогом. Так, в селі Іловиці, що знаходиться по-сусідству, було організовано шпиталь. Український Червоний Хрест, заснований жіноцтвом, відігравав важливу роль для вояків. На території республіки розміщувалися курси радистів, діяли школи підстаршин УПА, медсестер-санітарок, які після одержання освіти лікували поранених. У присілку також розташовувалася Служба Безпеки.

Значна увага приділялося і господарському життю – працювали водяний млин, хлібопекарня, м'ясопереробні та швейні цехи, бондарська і швейна майстерні, гарбарні.

Після бою в Стіжку селяни перестали ночувати у своїх хатах. У зв'язку з цим було створено цивільні табори у лісі, поблизу табору повстанців. Максим Скорупський згадує: «Дітвора поробила собі дерев'яні кріси і наслідувала партизанів. Гурток хлопчаків, вишикувавшись у колону, з командиром попереду, маршували й співали перейняті стрілецькі пісні» [2].

У серпні 1943 року Антонівецький табір намагалися знищити німці, кинувши дивізію СС і авіаційний підрозділ. Досягнути своєї мети німцям не вдалося. Проте ліквідувати «повстанську республіку» змогли червоні партизани, за підтримки поляків. Гурбенська битва, яка відбулася наприкінці квітня 1944 року, стала найбільшою битвою в історії УПА. Семиразова перевага Червоної армії завдала нищівного удару по повстанцям. Ця битва остаточно вирішила долю Антонівецької республіки. Але повстанці не припиняли боротьби. Вони переховувалися у завчасно підготовлених криївках. Восени 1946 року село Антонівці повністю було знищене, а на його території було посаджено ліс.

Слід підкреслити, що в існуванні обох республік важливу роль відігравала підтримка населення. Будьмо відверті, без неї не вдалося б розбудувати повстанське запілля та не змогли б функціонувати «повстанські республіки». Чоловіки призовного віку йшли у повстанці, жінки - були медсестрами, брали участь у господарському житті, траплялися випадки і військової служби.

Вдало описує значення та причину творення повстанських республік В. Ухач у своїй статті «Український самостійницький рух в боротьбі за Українську державу». Зокрема, у ній зазначено, що «по-перше, «повстанські республіки», які активно функціонували на території Волині, Галичини та Прикарпаття впродовж 1943-1945 років, відіграли важливу роль в українському визвольному русі; по-друге, основними причинами їх творення була необхідність тилового забезпечення УПА; по-третє, їх існування є беззаперечним свідченням здатності українського народу до високого рівня самоорганізації у критичні періоди історії» [4, с. 3] Активна просвітницько-

пропагандистська діяльність, матеріально-технічна допомога, адміністративно-політичний вплив та господарське забезпечення давало республікам статус «повстанської держави».

Список використаних джерел

1. Денищук О. Боротьба УПА проти німецьких окупантів. Хронологія подій / О. Денищук. – Т. 1. Волинь і Полісся. – Рівне, 2008. – С. 320.
2. Нескорені Антонівці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/1646/196/58074/>
3. Прокоп М. УГВР з перспективи сорокаліття (думки про минуле, сучасне і майбутнє) / Напередодні незалежної України / М. Прокоп. – Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто – Львів, 1993. – 266 с.
4. Ухач В.З. Український самостійницький рух в боротьбі за Українську державу (1940-1950 рр.) / В.З. Ухач. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=493%3A201212-10&catid=53%3A1-1212&Itemid=67&lang=ru]; Стародубець Г.М. Українське повстанське запілля (друга половина 1943 – початок 1946 років). / Г.М. Стародубець. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. - 527 с. та ін.
5. Ухач В.З. «Антонівецька повстанська республіка»: організаційно-правовий аспект діяльності / В.З. Ухач. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lex-line.com.ua/?language=ru&go=full_article&id=401

Вишневецький Б.

*студент I курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.і.н., доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Ухач В.З.*

РЕФОРМУВАННЯ СУДОВИХ ОРГАНІВ В ПЕРІОД УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917-1920-Х РОКІВ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Попри наявну нині в європейських країнах тенденцію до уніфікації правових інститутів з метою формування єдиних принципів і стандартів, судові системи більшості країн Європи зберігають відмінні риси, пояснити які можна історичними традиціями та особливостями правових систем. Тому для більш точного визначення стратегії реформування судової системи України необхідно враховувати основні етапи історичного шляху вітчизняного суду, що сприятиме не лише подальшому становленню судової влади, але й збереже національну впізнаваність України як держави, що поважає свою історію.

Попри тривалу історію генезису судової влади і судоустрою на українських землях, більшовицький переворот у 1917 році перервав історичну тяглість у її розвитку. Вікові надбання з реформування судової системи були відкинуті та оголошені шкідливими [6, с. 13].

Дослідженням даної теми присвятила свої праці значна кількість науковців, зокрема: О. Грибенко, І. Гуцалюк, М. Кравчук, І. Лісна, І. Назаров, В. Ухач та ін.